

EKSAMEN

Emnekode: SFB10613	Emne: Budsjettering og driftsregnskap, ny og utsatt eksamen
Dato: 18. januar 2016	Eksamenstid: 4 timer
Hjelpemidler: Kalkulator	Faglærer: Hans Kristian Bekkevard
<p>Oppgavesettet består av 9 sider inklusiv denne forsiden og et vedlegg på 3 sider. Kontroller at oppgaven er komplett før du begynner å besvare spørsmålene. Merk at skjemaene i vedlegget kun er ment som støtte – de skal ikke benyttes til å levere besvarelsen.</p> <p>Oppgavesettet består av 2 oppgaver med delspørsmål. Alle oppgavene skal besvares.</p> <p>Mener du noe er uklart eller mangler så skal du selv ta de forutsetningene du mener er nødvendige og skrive ned din vurdering.</p> <p>Lykke til.</p>	
Sensurdato: 9. februar 2016	
Karakterene er tilgjengelige for studenter på studentweb senest to dager etter oppgitt sensurfrist. Se www.hiof.no/studentweb	

Oppgave 1 (60 %)

I denne oppgaven skal du ikke sette opp et komplett driftsregnskap. Du skal kun svare på spørsmålene som stilles.

Industribedriften Duplo lager produktet Ludo. Bedriften fører månedlige driftsregnskap etter *bidragsmetoden*.

For året 2015 ble det planlagt en produksjon og et salg på 12 000 enheter. Budsjettert salgspris er 2 250 kr/stk.

Du får følgende data fra budsjettet:

Til en stk Ludo beregnes 5 kg råmaterialer til en standardpris på kr 100 per kg. Tidsforbruket per enhet bør være 3 timer, og standard lønnsats er på kr 250 per time.

Bedriften opererer med 3 kostnadssteder. De budsjetterte indirekte kostnadene er gjengitt i tabellen under (**kostnader per år**).

	Materialavd.	Tilvirknings- avd.	Salgs- og adm.avd
Indirekte variable kostnader	3 000 000	1 980 000	1 560 000
Indirekte faste kostnader	720 000	1 080 000	1 440 000

Aktivitetsmål for de indirekte kostnadene:

For de indirekte kostnadene benyttes kilo- og timesatser i henholdsvis materialavdelingen og tilvirkningsavdelingen. I salgs- og administrasjons-avdelingen benyttes et fast kronebeløp per solgt enhet.

Varer i arbeid regnes å være kommet halvveis i tilvirkningsavdelingen, mens alle materialer tilsettes straks tilvirkningen av et produkt starter.

- Vis at det i normalåret vil være et materialforbruk på 60 000 kg og et timeforbruk på 36 000 timer.
- Beregn tilleggssatsene for de indirekte variable kostnadene for alle de tre kostnadsstedene.
- Sett opp standardkalkylen for en stk Ludo etter bidragsmetoden. Kalkylen skal vise både tilvirkningsmerkost og merkost for en solgt enhet.
- Sett opp standardkalkylen for en enhet *vare i arbeid* Ludo etter bidragsmetoden.
- Lag en kort oppstilling som viser budsjettert *produksjonsresultat* for en normal måned. Hint på veien: Begynn med å beregne dekningsbidraget.

Det gis følgende opplysninger om varebeholdningene og produksjonen i desember 2015:

Ferdigprodusert i desember:	1 200 enheter
Inngående beholdning varer i arbeid:	200 enheter
Utgående beholdning varer i arbeid:	100 enheter

Salg i desember: 1 400 enheter med en samlet inntekt på 3 022 000 kr.

f) Beregn mengde standard (Ms) for desember 2015

g) Beregn tid standard (Ts) for desember 2015

Fra finansregnskapet for **desember** 2015 hentes følgende opplysninger:

- Virkelig forbruk av råmaterialer ble kr 552 900 (5 700 kg)
 - Virkelig forbruk direkte lønn ble kr 864 000 (3 600 timer)
 - Indirekte **variable** kostnader ble:
 - Materialavdelingen: kr 298 000
 - Tilvirkningsavdelingen: kr 205 800
 - Salgs- og adm.avdelingen: kr 172 000
 - Indirekte **faste** kostnader ble:
 - Materialavdelingen: kr 70 000
 - Tilvirkningsavdelingen: kr 90 000
 - Salgs- og adm.avdelingen: kr 110 000
- h) Sett opp material- og lønnsregnskapet. Avvikene skal kommenteres.
- i) Beregn verdien på lagerendring varer i arbeid (endring i kroner).
- j) Beregn verdien på lagerendringen ferdige varer (endring i kroner).
- k) Forutsett at *periodens tilvirkningsmerkost* er kr 1 877 250 i desember. Bruk dette tallet og informasjon som du nå har til å regne ut *tilvirkningsmerkost solgte varer*.

Eksempelskjemaet i vedlegget som viser oppsettet av et standardkostregnskap med de ulike postene kan kanskje være til hjelp.

- l) Forutsett nå et *kalkulert dekningsbidrag* på kr 509 000 i desember, og at *sum dekningsdifferanser* for de variable indirekte kostnadene er – 29 050 kr (de virkelige indirekte er større en standard). Avviket på de direkte kostnader har du fra tidligere i oppgaven.

Bruk dette til å beregne *virkelig dekningsbidrag* i desember.

Et eksempliskjema i vedlegget som viser oppsettet av standardkostregnskapet og de ulike postene kan kanskje være til hjelp.

- m) Sett opp en beregning som viser virkelig resultat (produksjonsresultat) for desember.

- n) Foreta en analyse av dekningsdifferansen i for de variable kostnadene i tilvirkningsavdelingen. Kommenter effektivitets og forbruksavviket.

Bedriften vurderer å føre regnskapet etter selvkostmetoden i fremtiden.

- o) Sett opp en selvkostkalkyle og beregn selvkost for en enhet Ludo.
- p) Hva ville tilvirkningskost for en enhet *vare i arbeid* ha vært etter selvkostmetoden?
- q) Lag en kort oppstilling som viser hvor mye bedre eller dårligere produksjonsresultatet i desember ville ha blitt etter selvkostmetoden.

Oppgave 2 (40 %)

Handelsbedriften Casa AS har laget følgende balanseprognose per 31.12.2015:

<i>Eiendeler</i>		<i>Egenkapital og gjeld</i>	
Anleggsmidler	1 514 000	Aksjekapital	950 000
Varelager	142 000	Opptjent egenkapital	348 000
Kundefordringer	250 000	Skyldige og påløpte feriepenger	73 000
Bankinnskudd	85 000	Skyldig og påløpt arbeidsgiveravgift	11 000
		Påløpt arbeidsgiveravgift (på feriepenger)	10 000
		Skyldig merverdiavgift	139 000
		Skyldig skatt	32 000
		Leverandørgjeld	293 000
		Kassekreditt (limit 300 000)	135 000
Sum eiendeler	1 991 000	Sum EK og gjeld	1 991 000

Forutsett at merverdiavgiften (MVA) er på 25 %, at feriepengene utgjør 12 % og at arbeidsgiveravgiften er 14,1 %. I tillegg får du følgende informasjon:

1. Budsjettert salgsinntekt for januar 2016 er på 900 000 kr (eks. mva). Av dette er 20 % kontantsalg mens resten er på kreditt. Kredittiden for kundene er 20 dager.
2. Budsjettert bruttofortjeneste er 40 %. Alle varer kjøpes normalt inn i samme måned som de selges. Bedriften har som prinsipp at UB Varelager skal utgjøre 25 % av månedens budsjetterte vareforbruk. Alt varekjøp skjer på kreditt, og kredittiden er i gjennomsnitt 30 dager.

3. For januar 2016 budsjetteres det med følgende kostnader

Lønnskostnader (eksklusiv feriepenger og arbeidsgiver avg.)	86 100 kr
Avskrivninger på eiendeler (ikke inkludert investering i januar)	18 000 kr
Markedsføringskostnader*	22 000 kr
Øvrige faste kostnader*	58 000 kr

Lønn og andre betalbare kostnader betales i samme måned som de påløper.
Det skal betales merverdiavgift av de betalbare faste kostnadene. Disse er merket *.

4. Skyldig arbeidsgiveravgift per 31.12.2015 forfaller til betaling den 15. januar 2016.
5. Skyldig merverdiavgift for 6.termin 2015 forfaller til betaling den 15. februar 2016.
6. Det planlegges en anleggsinvestering i begynnelsen av januar 2016 på 120 000 kr (eks. mva). Denne forventes å ha en levetid på 5 år, og det skal foretas avskrivninger på denne for januar. Investeringen med tillegg for merverdiavgift skal betales i januar.

7. Som en følge av investeringen punktet ovenfor skal det tas opp et langsiktig lån på kroner 70 000, med utbetaling første virkedag i januar. Lånet er avdragsfritt 1. halvår 2016, men rentekostnader på kroner 300 påløper og utbetales i januar. Resten av investeringen finansieres med tilgjengelig likviditet. Rentekostnaden for kassekredittkontoen beregnes til kr 800 i januar. Renter og provisjon på kassekreditt betales den 31/3.
8. Det skal beregnes 27 % skatt av et eventuelt overskudd.
9. Det skal ikke utbetales feriepenger i perioden.

Du skal:

- a) Sette opp resultatbudsjettet for januar 2016
- b) Sette opp likviditetsbudsjettet for januar 2016
- c) Beregne følgende balanseposter per 31/1/2016:
 1. Kundefordringer
 2. Skyldige feriepenger
 3. Skyldig arbeidsgiveravgift
 4. Påløpt arbeidsgiveravgift på feriepenger
 5. Skyldig merverdiavgift
 6. Leverandørgjeld

Vedlegg

NB: Disse er ment som eventuell kladd/hjelp – besvarelsen din skal IKKE føres på disse.

Normalkostregnskap etter selvkostprinsippet											Periode: _____		
Beskrivelse	Normalsats		Ordre 1		Ordre 2		Ordre 3		Ordre 4		NORMALKOST Kr	VIRKELIG Kr	DEKNINGS- DIFF.
	Kr	%	Gr.lag	Kr	Gr.lag	Kr	Gr.lag	Kr	Gr.lag	Kr			
Salgsinntekter													
Direkte materialer													
Direkte lønn													
Avd:													
Direkte lønn													
Avd:													
Indirekte tilvirkningskostnader:													
Avd.:													
Avd.:													
Avd.:													
Avd.:													
Tilvirkningskost i perioden													
Beholdningsendringer varer i arbeid													
Tilvirkningskost ferdige varer													
Beholdningsendringer ferdige varer													
Tilvirkningskost salg													
Indirekte kostnader salg/adm													
SELVKOST													
PRODUKTRESULTAT													
Sum dekningsdifferanser												←	
PRODUKSJONSRESULTAT													

Normalkostregnskap etter bidragsprinsippet											Periode: _____		
Beskrivelse	Normalsats		Ordre 1		Ordre 2		Ordre 3		Ordre 4		NORMAL- KOST Kr	VIRKELIG Kr	DEKNINGS- DIFF.
	Kr	%	Gr.lag	Kr	Gr.lag	Kr	Gr.lag	Kr	Gr.lag	Kr			
Salgsinntekter													
Direkte materialer													
Direkte lønn													
Indirekte variable tilvirkningskostnader:													
Avd.:													
Avd.:													
Avd.:													
Avd.:													
Tilvirkningsmerkost i perioden													
Beholdningsendringer varer i arbeid													
Tilvirkningsmerkost ferdige varer													
Beholdningsendringer ferdige varer													
Tilvirkningsmerkost salg													
Indirekte variable salg/adm. kostnader													
SALGSMERKOST													
KALKULERT DEKNINGSBIDRAG													
Sum dekningsdifferanser												←	
VIRKELIG DEKNINGSBIDRAG													
Faste kostnader:													AVVIK FK
Avd.:													
Avd.:													
Avd.:													
Avd.:													
Avd.:													
Avvik faste kostnader												←	
PRODUKSJONSRESULTAT													

Avvik/dekningsdifferanser:

Materialregnskap

Standard-kostnader	Virkelig forbruk vurdert til Ps	Virkelige kostnader	Mengde-avvik	Prisavvik	Totalt avvik
PsMs (1)	PsMv (2)	PvMv (3)	1-2	2-3	1-3

Lønnsregnskap

Standard-kostnader	Virkelig forbruk vurdert til Ls	Virkelige kostnader	Tidsavvik	Lønns-satsavvik	Totalt avvik
LsTs (1)	LsTv (2)	LvTv (3)	1-2	2-3	1-3

Avviksanalyse variable indirekte kostnader (eks. hvor tid er aktivitetsmålet):

1 Standard-kostnad	2 Fleksibelt budsjett	3 Virkelige kostnader	Effektivitets-avvik	Forbruksavvik	Totalt avvik
$(Ts \cdot k_s^{var})$	$(Tv \cdot k_s^{var})$	Virkelig	1-2	2-3	(1-3)

Avviksanalyse faste indirekte kostnader (eks. hvor tid er aktivitesmål):

1 Standard-kostnad	2 Budsjett	3 Virkelige kostnader	Beskjeftigelses-avvik	Forbruksavvik	Totalt avvik
$(Ts \cdot k_s^{fast})$	Budsjett	Virkelig	1-2	2-3	(1-3)